2016D30178

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bestond bij enkele fracties de behoefte de ministers van Buitenlandse Zaken en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake de brief van de ministers d.d. 4 mei 2016 houdende het beleidskader internationaal cultuurbeleid voor de periode 2017–2020 (Kamerstuk 31 482, nr. 97).

De voorzitter van de commissie,
Eijsink

De griffier van de commissie,
Van Toor

Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met enige twijfels kennisgenomen van het voorgenomen internationaal cultuurbeleid 2017–2020. De leden van deze fractie hebben daarom een aantal vragen aan de beide ministers.

In de beleidsdoorlichting over de periode 2009–2014 lezen de leden van de VVD-fractie tal van kritische opmerkingen. Zo is er strategisch beleid nodig, want er is nu onvoldoende samenhang. En erger: er is geen enkele verantwoordingsplicht vanuit het ministerie. Wat is de reactie van het kabinet op deze conclusies? Bovendien is een gebrek aan inzicht over de totale uitgaven en geboekte resultaten. Is deze duidelijkheid er inmiddels wel? Zo ja, hoe groot zijn de personeelskosten, in Nederland en in het buitenland, die ten laste worden gebracht van het budget internationaal cultuurbeleid? Deelt het kabinet de observatie van de leden van de VVD-fractie dat de doorlichting van de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB) (ook) een negatief beeld schetst van het cultuurbeleid in de periode 2009–2014? In de inleiding op het beleidskader 2017–2020 wordt alleen beschreven dat de IOB concludeert dat het cultuurbeleid van grote waarde is gebleken. Vindt het kabinet dit citaat niet een te eenzijdig beeld schetsen van een afgewogen rapport van de IOB dat juist ook veel kritische noten aanslaat?

In 18 landen is 43,7% van het totale budget gespendeerd lezen de leden van de VVD-fractie. In hoeverre is de Kamer betrokken bij de prioritering van deze landen? Voor de volgende periode vragen de leden van de VVD-fractie hoe het kabinet de inspraak van de Kamer gaat organiseren zodat de regering de juiste en gedragen prioriteiten stelt op het gebied van het internationaal cultuurbeleid?

De leden van de VVD-fractie hebben onder meer hun twijfels bij het cultuurbeleid dat de verspreiding van cultuur als doel op zichzelf heeft. Waarom kiest het kabinet er niet voor cultuur altijd als middel in te zetten om een ander doel te bereiken? En waarom kiest het kabinet er niet voor om op projectbasis, bij internationale beurzen, staatsbezoeken van het koningshuis of handelsreizen van de regering, cultuur in te zetten?

De leden van de VVD-fractie vragen voorts of het kabinet uiteen kan zetten hoe het nu de effecten en gevolgen van ons internationale cultuurbeleid gaat meten? De IOB stelt zelf dat de doelmatigheid niet te meten is, maar hoe worden subsidievoorstellen dan beoordeeld, goedgekeurd en geëvalueerd? Graag een toelichting.

De leden van de VVD-fractie steunen het idee van een nieuw beleidskader, zoals ook geadviseerd door de IOB, maar merken op dat dit voorgestelde kader geen grote verandering behelst. Acht het kabinet het bijvoorbeeld niet wenselijk om de verantwoordelijkheid van het internationaal cultuurbeleid bij één ministerie te beleggen? Op welke wijze zal het nieuwe cultuurbeleid transparanter worden, met duidelijke doelstellingen waarop gekoerst en afgerekend kan worden? Bij hoofddoelstelling drie, cultuur effectief inzetten bij moderne diplomatie, geeft het kabinet aan maatwerk en vrijheid te willen nastreven. Maar als de effectiviteit van het cultuurbeleid in de periode 2009–2014 niet gemeten kan worden, waarom verwacht het kabinet dat de overheidsmiddelen nu wel goed ingezet zullen worden? De leden van de VVD-fractie lezen gelukkig dat het kabinet voornemens is om te investeren in de kennisontwikkeling van monitoring en evaluatie. Waarom gaat het kabinet dit nu pas doen? En waarom wordt in de tussentijd beleid doorgezet dat niet meetbaar is? Wanneer verwacht het kabinet wel de evaluatie en monitoring op orde te hebben?

Tot slot merken de leden van de VVD-fractie op dat binnen de Basisinfrastructuur voor Cultuur (BIS) er ruimte is voor een beperkt aantal instellingen die zich over de grens mogen richten. Krijgen deze geoormerkte instellingen aanvullend geld uit de budgetten van het internationale cultuurbeleid? Zo ja, kan het kabinet dit uitsplitsen per instelling?

Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie danken de ministers voor het toegezonden beleidskader voor het internationaal cultuurbeleid 2017–2020. Zij hebben een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de PvdA-fractie zien het belang van internationaal cultuurbeleid. De genoemde leden zijn blij dat het kabinet de focus van het internationaal cultuurbeleid verbreedt en niet meer enkel de aandacht richt op de economische waarde van cultuur. Hiermee wordt meer recht gedaan aan de maatschappelijke waarde die cultuur kan hebben.

Allereerst hebben de leden van de fractie van de Partij van de Arbeid een vraag over de samenhang tussen het cultuurbeleid binnen Nederland en het internationaal cultuurbeleid. Deze leden zijn van mening dat de Nederlandse culturele instellingen een belangrijk visitekaartje voor ons land vormen en dat die kunnen groeien door internationale uitwisseling. Daarom horen de leden van de PvdA-fractie graag hoe er voor gezorgd wordt dat het internationaal cultuurbeleid gestuurd wordt om het nationale beleid te versterken. Zo is er door de Kamer specifiek geld vrijgemaakt om onze topgezelschappen beter in staat te stellen om in het buitenland op te treden. Hoe wordt dit vanuit het internationaal cultuurbeleid ondersteund?

De leden van de PvdA-fractie hebben enerzijds begrip voor het besluit van het kabinet om vast te houden aan een aantal (acht) focuslanden. Door een aantal focuslanden te kiezen is het mogelijk om een meerjarige strategie te ontwikkelen, waarvan deze leden de waarde inzien. Daarnaast is de ruimte die wordt geboden voor maatwerk buiten de acht focuslanden voor de leden van de PvdA-fractie van belang, juist omdat het in de globaliserende wereld van belang is dat we verder kijken dan de gebruikelijke samenwerkingsverbanden. Deze leden vragen zich daarom af of er nagedacht is over een verhouding wat betreft de besteding van het budget aan de acht focuslanden en aan maatwerk buiten de acht focuslanden. Is er een bepaald percentage gereserveerd voor de focuslanden en voor het maatwerk daarbuiten?

Anderzijds vragen de leden van de PvdA-fractie zich af of het niet doeltreffender is om, in plaats van een aantal focuslanden, meer uit te gaan van de manier waarop Nederland zich zou willen profileren. Op welke manier wil Nederland zich cultureel in de wereld laten zien? Wat willen we uitdragen? En andersom: wat voor culturele toevoegingen zoekt Nederland vanuit andere delen van de wereld? Dit «verhaal» ontbreekt wat de leden van de PvdA-fractie betreft in het toegestuurde beleidskader. Zouden de ministers hierop kunnen reflecteren?

Ten aanzien van de inzet van cultuur om te komen tot een veiliger en rechtvaardiger wereld zijn de leden van de PvdA-fractie tevreden dat het kabinet zich hiermee specifiek richt op de ring van instabiele landen rondom Europa. De leden van de PvdA-fractie steunen deze inzet volledig. Eerder nam de PvdA-fractie via de motie Servaes/Ten Broeke het initiatief tot de oprichting van het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen, dat zich richt op de ontwikkeling van rechtstaat en democratie in de landen rondom Europa. Ziet het kabinet mogelijkheden om het

Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen en het internationaal cultuurbeleid elkaar te laten versterken waar dat eventueel mogelijk is?

De leden van de PvdA-fractie zien dat DutchCulture een grotere rol zal krijgen. Kunnen de ministers bevestigen dat deze organisatie hier voldoende op toegerust is? Is er een evaluatie beschikbaar van de manier waarop DutchCulture de voorbije periode heeft gefunctioneerd?

De leden van de PvdA-fractie hebben ten slotte nog een vraag over de rol van Nederlandse onderwijsinstellingen. De genoemde leden zijn van mening dat studenten een belangrijke rol kunnen spelen bij culturele uitwisselingen. Hierover is geen passage opgenomen in het toegestuurde beleidskader. Graag zien de leden van de PvdA-fractie hierop een reactie van het kabinet.

Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het beleidskader internationaal cultuurbeleid voor de periode 2017–2020. Deze leden lezen verheugd dat de Inspectie Ontwikkelingssamenwerking en Beleidsevaluatie (IOB) meent dat het internationaal cultuurbeleid van grote waarde is gebleken, en dat door meer samenhang en samenwerking deze waarde verder versterkt kan worden. Deze leden hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie lezen dat de focus van het internationaal cultuurbeleid de afgelopen periode sterk lag op het exporteren van de Nederlandse cultuur naar het buitenland, waarbij de nadruk lag op de economische waarde van cultuur. Zowel de Raad voor Cultuur als de IOB ziet dit als een te smalle invulling. Deze leden vragen om een toelichting op welke wijze het cultuurbeleid de komende periode zal wijzigen, zodat de nadruk meer op intrinsieke en maatschappelijke waarde komt te liggen. Kan in dat antwoord ook het advies van de Raad voor Cultuur, om in te zetten op een sterk artistiek profiel, in disciplines waarin Nederland onderscheidend en vernieuwend is, worden meegenomen?

De leden van de D66-fractie lezen dat DutchCulture een centrale rol krijgt in de uitvoering van het beleid. Er moeten heldere afspraken komen over regie, coördinatie en uitvoering, waarin een duidelijke en procescoördinerende rol voor DutchCulture is weggelegd, waarvoor ook budget is vrijgemaakt. Daarnaast blijven de huidige functies, het verstrekken van informatie en advies aan het Nederlandse veld en de diplomatieke posten en de bovensectorale netwerk- en kennisfunctie, belangrijke taken van DutchCulture, zo lezen deze leden. Deze leden merken echter op dat de Raad voor Cultuur negatief heeft geadviseerd over de subsidieaanvraag van DutchCulture voor de komende Basisinfrastructuur, omdat het activiteitenplan nog niet ingaat op de evaluatie van het IOB en DutchCulture zich

onvoldoende helder positioneert. Deze leden horen graag welke verwachtingen er richting DutchCulture zijn uitgesproken en hoe zij zich op hun nieuwe taken voorbereiden. Op welke wijze wordt er voor gezorgd dat DutchCulture zowel de huidige taken, als de nieuwe coördinerende taken, goed zal vervullen?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Raad voor Cultuur heeft geadviseerd om de focus op prioriteitslanden landen los te laten en meer te kijken naar de kansen en mogelijkheden die (opkomende) culturele en creatieve hotspots in andere landen bieden. Deze leden merken op dat er voor is gekozen wel een (beperkt) aantal prioriteitslanden op te nemen.

Waarom is voor deze landen gekozen, vragen deze leden, en welke afwegingen zijn hierin leidend geweest? Deze leden vragen ook hoe de middelen verdeeld zijn tussen de prioriteitslanden en de «ruimte voor maatwerk» en hoe deze verdeling tot stand gekomen is? Is er op deze wijze nog voldoende ruimte voor het beoogde maatwerk?

De leden van de D66-fractie lezen dat in de regio rondom Europa de veiligheid en stabiliteit onder druk staan, en de ruimte voor cultuur afneemt. Deze leden lezen dat in het bijzonder in landen en steden die te maken hebben met grote aantallen vluchtelingen en migranten, kunstenaars geïsoleerd raken en het recht van burgers om deel te nemen aan een divers cultureel leven in het gedrang komt. Deze leden vragen zich in dat licht af waarom er niet voor is gekozen Jordanië, een land dat zeer veel vluchtelingen opneemt, aan te wijzen als een van de prioriteitslanden? Deze leden lezen dat er in de loop van 2016 een vernieuwende aanpak ontwikkeld wordt samen met lokale, Nederlandse en internationale/EU partners. Wanneer is deze aanpak gereed, vragen deze leden?

De leden van de D66-fractie vinden het belangrijk dat de ambassades en consulaten in de periode 2017–2020 wereldwijd op een moderne en professionele wijze invulling kunnen geven aan culturele diplomatie. Deze leden vragen zich af hoe de ambitie om dit wereldwijd te doen, zich verhoudt tot het beperkte budget dat slechts voor twintig tot dertig diplomatieke posten beschikbaar zal komen? De genoemde leden zien cultuur als ons visitekaartje, het laat aan de buitenwereld zien wie we zijn en wat we te bieden hebben. Als dragers van de Nederlandse identiteit zijn kunst en cultuur niet voor niets sinds jaar en dag een vast onderdeel bij diplomatieke reizen en handelsreizen. Ons rijke culturele aanbod trekt bezoekers van vele nationaliteiten naar Nederland. Ook kan cultureel aanbod in Nederland bijdragen aan diplomatieke betrekkingen. Deze leden zien het Sieboldhuis in Leiden daar als een mooi voorbeeld van. Het Sieboldhuis is niet alleen van groot belang voor de verbindende relaties tussen Nederland en Japan, maar ook een omgeving waarin bijzondere en waardevolle delen uit de unieke collectie die Siebold in de 19^{e} eeuw in Japan heeft aangelegd, toegankelijk worden gemaakt. De rijkssubsidie van het Sieboldhuis is verzekerd tot en met eind 2018. Voor de leden van de D66-fractie is het van belang dat het Sieboldhuis ook na 2018 de relatie tussen Japan en Nederland vorm kan blijven geven en de collecties toont. Zijn de ministers van OCW en Buitenlandse Zaken dat met deze leden eens? Zo ja, willen zij onderzoeken, samen met het Rijksvastgoedbedrijf, hoe het Sieboldhuis na 2018 mede gefinancierd kan blijven vanuit de rijksoverheid, en hierover uiterlijk begin 2017 rapporteren aan de Tweede Kamer?

De leden van de D66-fractie lezen dat er nog weinig kennis en methodiek beschikbaar is om het internationaal cultuurbeleid te evalueren. Daarom wordt van fondsen en instellingen die middelen beschikbaar krijgen, verwacht dat zij ook expliciet zullen ingegaan op de bereikte resultaten per doelstelling. Deze leden vragen op welke wijze hierbij rekening gehouden kan worden met bijvoorbeeld maatschappelijke of lange termijn effecten, die wellicht niet direct zichtbaar of meetbaar zijn?